

Framsókn

Heilbrigði og málefni eldra fólks

Drög að stefnu Framsóknar

Flokksþing Framsóknar

2024

Efnisyfirlit

1.	Líf og heilsa	3
1.1	Heilbrigðismál.....	3
1.2	Heilbrigðisþjónusta	3
1.3	Geðheilbrigðisþjónusta	4
1.4	Dánaraðstoð	4
2.	Lýðheilsa og forvarnir	4
2.2	Áfengis- og vímuvarnir	5
3.	Almannatryggingar	6
3.1	Sjúkratryggingar	6
3.2	Lyfjamál	6
4.	Málefni eldra fólks	6
4.1	Heilsuefling og forvarnir	6
4.2	Virgni	6
4.3	Atvinna.....	7
4.4	Lífeyristryggingar og lífeyrismál.....	7
4.5	Sambætt þjónusta á heimili	7
4.6	Dagdvalarrými og dvalarheimili	7
4.7	Hjúkrunarheimili	7

1. Líf og heilsa

1.1 Heilbrigðismál

Heilbrigðiskerfið er hornsteinn samfélagsins og byggir undir hagsæld þjóðarinnar. Heilbrigðiskerfið byggir á félagslegum grunni þar sem hið opinbera tryggir landsmönnum jafnt aðgengi að nauðsynlegri heilbrigðisþjónustu. Framsókn leggur áherslu á mikilvægi þess að standa vörð um heilbrigðiskerfið og umfram allt tryggja jafnt og tímanlegt aðgengi að öflugri heilbrigðisþjónustu, óháð efnahag og búsetu.

Framsókn setur lýðheilsusjónarmið í forgrunn allrar stefnumörkunar. Í ljósi þeirra áskorana sem heilbrigðiskerfið stendur frammi fyrir í tengslum við öldrun þjóðarinnar leggur Framsókn áherslu á að auka vægi endurhæfingar, forvarna, og heilsueflandi aðgerða. Bætt lýðheilsa eru sameiginlegir hagsmunir samfélagsins í heild og mun gegna lykilhlutverki við að tryggja sjálfbærni heilbrigðiskerfisins til framtíðar.

1.2 Heilbrigðisþjónusta

Töluverðar umbætur hafa átt sér stað í heilbrigðiskerfinu á þessu kjörtímabili undir stjórn ráðherra Framsóknar. Rauði þráðurinn í því umbótastarfi hefur verið í takt við stefnu Framsóknar um jafnt og tímanlegt aðgengi að heilbrigðisþjónustu. Þar ber helst að nefna samningar við sérgreinalækna eftir rúmlega fjögurra ára samningsleysi, aukið aðgengi að liðskipaaðgerðum og aðgerðum vegna endómetríósu, þreföldun á styrk til tannréttinga og aukning í greiðsluþátttöku í ferðakostnaði innanlands eftir nauðsynlegri heilbrigðisþjónustu er ferðum fjölgaði úr tveimur í þrjár.

Þá hefur rekstrargrunnur helstu þjónustueininga heilbrigðiskerfisins verið styrktur umtalsvert svo sem Landspítala, heilsugæslunnar, heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni og Sjúkrahússins á Akureyri. Til viðbótar hefur mönnun í heilbrigðisþjónustu verið að styrkjast og ljóst er að þær aðgerðir sem stjórnvöld hafa gripið til eru farnar að skila árangri.

Framsókn vill að heilbrigðisþjónusta á Íslandi verði áfram í fremstu röð og að aðgengi að þjónustunni sé greitt.

Framsókn leggur áherslu á aukna samvinnu og skilvirkni innan kerfisins við veitingu heilbrigðisþjónustu og að þjónustutengd fjármögnun verði innleidd í auknu mæli. Við leggjum áherslu á að skilvirk þjónustukaup og samningar við þjónustuveitendur gegna mikilvægu hlutverki við að tryggja jafnt aðgengi að heilbrigðisþjónustu í blönduðu heilbrigðiskerfi.

Framsókn vill tryggja að skipulag þjónustunnar styðji við samfellu í þjónustu þar sem að þjónustuúrræði taki hnökralaust við af hvort öðru, bæði milli þjónustustiga og kerfa.

Framsókn telur að áfram séu tækifæri til að auka aðgengi að ýmiskonar sérfræðiþjónustu óháð búsetu með því að innleiða fjarheilbrigðisþjónustu í gegnum fjarskiptabúnað í auknu mæli líkt og lagt er upp með í nýlegum samningi Sjúkratrygginga við sérgreinalækna og rammamning Sjúkratrygginga við sjálfstætt starfandi sálfræðinga.

Forgangsraða þarf fjármunum í átt að forvörnum og heilsueflandi úrræðum fyrir alla aldurshópa.

Framsókn vill halda áfram að stuðla að umbótum í starfsumhverfi heilbrigðisstarfsfólks, styðja við nýsköpun og vísindi og stuðla að framþróun þjónustunnar. Framsókn leggur áherslu á að stofna sérstakan heilbrigðisvísindasjóð til styðja enn frekar við vísindi og rannsóknir á heilbrigðisvísindasviði.

Framsókn leggur áherslu á að mikilvægt sé að halda áfram á þeirri vegferð að efla sérnám lækna hér á landi og að fjöldi námsplássna á heilbrigðisvísindasviði endurspegli þörf samfélagsins til framtíðar.

Til að styðja við mönnun í heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni leggur Framsókn áherslu á að halda áfram með vinnu heilbrigðisráðherra í tengslum við að virkja ákvæði í lögum um menntasjóð námsmanna um ívilnanir um endurgreiðslunámslána á skilgreindum svæðum.

Mikilvægt er að efla þjónustu heilsugæslunnar sem fyrsta viðkomustað þeirra sem þurfa á heilbrigðisþjónustu að halda og tryggja tímanlegt aðgengi að þjónustunni. Áfram þarf að efla samvinnu milli stofnana og landsvæða til að tryggja viðeigandi mönnun og þjónustu út um allt land.

Framsókn telur brýnt að áfram verði unnið að því að stytta bið eftir lýðheilsutengdum aðgerðum s.s. liðskiptaaðgerðum, augasteinaaðgerðum, aðgerðum við endómetríósu, bakaðgerðum sem og öðrum aðgerðum sem skerða lífsgæði og virkni einstaklinga.

1.3 Geðheilbrigðisþjónusta

Framsókn leggur áhersla á að þær aðgerðir sem fram koma í nýlega samþykktri aðgerðaráætlun í geðheilbrigðismálum verði fjármagnaðar og komið til framkvæmda. Í takt við stefnu Framsóknar þá er lagt til í áætluninni að geðrækt, forvarnir og snemmtæk úrræði verði grundvöllur geðheilbrigðis einstaklinga. Þá er einnig lögð áhersla á að notendamiðaða þjónustu á öllum stigum geðheilbrigðisþjónustunar.

Framsókn telur skynsamlegt að halda áfram að efla 1.stigs geðheilbrigðisþjónustu heilsugæslunnar til að styðja við snemmtæk inngrip og fyrirbyggja frekari veikindi. Á kjörtímabilinu hafa svæðisbundin geðheilsuteymi verið fest í sessi með viðbótar fjárveitingu og þá hefur stöðugildum sálfræðinga innan heilsugæslunnar einnig verið fjölgað.

Framsókn leggur áherslu á að húsnæði geðdeildar Landspítala verði forgangsraðað framarlega í áfanga tvö í heildaruppbyggingu Landspítala og deildinni verði fundinn staður sem býður upp á batamiðað umhverfi.

Framsókn telur einnig brýnt að falla frá frávísun samkynhneigðra við blóðgjöf og taka upp einstaklingsmiðaða áhættugreiningu.

1.4 Dánaraðstoð

Framsókn vill stuðla að opinni umræðu um dánaraðstoð og að samþykkt verði löggjöf um að við vel skilgreindar aðstæður og að uppfylltum ströngum skilyrðum verði dánaraðstoð raunverulegur og mannúðlegur valkostur.

2. Lýðheilsa og forvarnir

Framsókn styður þær áherslur sem fram koma í aðgerðaráætlun í lýðheilsu sem samþykkt var á kjörtímabilinu.

Framsókn vill að lýðheilsumat verði innleitt í íslenska löggjöf til að tryggja að mat fari fram áður en teknar eru ákvarðanir sem geta haft áhrif á lýðheilsu þjóðarinnar, í takt við aðgerðaráætlun í lýðheilsu til ársins 2027 um að lýðheilsumat verði hluti af sjálfbærnimati á frumvörpum Alþingis.

Framsókn vill fara í þjóðaráttak í lýðheilsutengdum forvörnum til að efla einstaklinga til virkni og bættrar heilsu í íslensku samfélagi. Það er þýðingarmikil fjárfesting í fólki.

Framsókn vill stórefla lýðheilsu og forvarnir í heilbrigðiskerfinu og nýta til þess krafta í Íþróttasambandi Íslands, íþróttá- og ungmennafélögum um allt land, félagasamtökum, heilbrigðisfyrirtækjum og líkamsræktarstöðvum.

Framsókn vill auka fjárveitingar til lýðheilsusjóðs enn frekar til að styðja við mikilvæg verkefni á fjölbreyttu sviði lýðheilsu og forvarna.

Framsókn telur brýnt að taka upp skipulagðar skimanir eftir krabbameini í ristli og endaparmi hér á landi.

2.2 Áfengis- og vímuvarnir

Framsókn styður þá vinnu sem heilbrigðisráðherra hefur sett af stað í tengslum við heildstæða stefnumótun á sviði áfengis og vímuvarnir sem tekur til forvarna, meðferðarúrræða, eftirfylgni meðferða, endurhæfingar og lagaumhverfis.

Framsókn telur mikilvægt að vinna að því markmiði að draga úr neyslu áfengis, tóbaks og nikótínvara í takti við áætlanir Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar sem fulltrúar Íslands hafa samþykkt.

Framsókn vill standa vörð um einkasölu ríkisins á áfengi.

Framsókn telur mikilvægt að vakta vel lýðheilsuvísa embættis Landlæknis og bregðast við óæskilegri þróun þeirra með markvissum og gagnreyndum forvörnum.

Framsókn telur skynsamlegt að nikótínvörur falli undir tóbakslöggjöf stjórnvalda.

3. Almennatryggingar

3.1 Sjúkratryggingar

Framsókn leggur áherslu á að sjúkratryggðir einstaklingar hafi jafnt aðgengi að heilbrigðisþjónustu og búi við heilsuöryggi óháð búsetu og efnahag.

Framsókn leggur áherslu á að samningar séu í gildi um þá þjónustu sem sjúkratryggingar Íslands kaupa fyrir hönd ríkisins.

Framsókn fagnar aukinni greiðsluþátttöku Sjúkratryggingum í ferðakostnaði eftir heilbrigðisþjónustu sem tók gildi um áramótin. Framsókn vill kanna hvort þörf sé á frekari greiðsluþátttöku.

Framsókn telur að vinna eigi að sameiningu greiðsluþátttökukerfis læknisþjónustu og lyfja. Með því er hægt að tryggja að kerfin tali saman og að það sé samfella í þjónustu sem er mikilvægt fyrir fjárhagslegt öryggi sjúklinga. Fólk á aldrei að þurfa að glíma við fjárhagsörðugleika vegna veikinda sinna, barna eða ástvina.

3.2 Lyfjamál

Framsókn telur mikilvægt að endurskoða greiðsluþátttöku einstaklinga í lyfjakostnaði en hann getur verið þungur biti fyrir þá sem hafa minnst milli handanna.

Framsókn vill tryggja einstaklingum sem greinast með sjaldgæfa sjúkdóma aðgang að lífssnauðsynlegum lyfjum og meðferð á Íslandi eða þar sem hægt er að sækja slíka meðferð.

4. Málefni eldra fólks

Framsókn fagnar því að í takt við stefnu Framsóknar hafi stjórnvöld farið í heildarendurskoðun á þjónustu við eldra fólk.

4.1 Heilsuefling og forvarnir

Þjóðin er að eldast og Framsókn vill að áhersla verði lögð á forvarnir og heilsueflingu eldra fólks til að stuðla að heilsu og vellíðan auk þess að tryggja samþættingu ólíkra þátta í þjónustu. Lykilatriðið er aukin samvinna innan kerfisins.

Framsókn vill einnig að lögð verði áhersla á aukinn félagslegan stuðning og skimanir með það að markmiði að hafa verkfæri til að vinna gegn einmanaleika, félagslegri einangrun, kvíða, þunglyndi og aldurstengdum fordómum.

Eldra fólk er virði en ekki byrði og telur Framsókn að í hækkanði aldri þjóðarinnar felist tækifæri því það á að vera gott að eldast á Íslandi.

4.2 Virkni

Framsókn vill að eldra fólk hafi gott aðgengi til að sækja sér virkni óháð búsetu. Mikilvægt er að hvetja til kynninga um það hvaða virkni stendur eldra fólki til boða. Virk þátttaka í félagsstarfi lífgar upp á daginn og getur stuðlað að betri andlegri, líkamlegri og félagslegri heilsu. Framsókn vill hvetja sveitarfélög til samvinnu með félögum eldra fólks og íþróttafélögum á hverju svæði til að styðja við fjölbreytt félagsstarf og heilsueflingu.

4.3 Atvinna

Framsókn vill að eldra fólk geti unnið eins lengi og heilsan leyfir sama hver aldurinn er. Mikill auður er í eldra fólki, reynsla og þekking sem er mikilvæg. Framsókn vill einnig fella niður þá reglu að starfsmönnum hins opinbera sé skylt að hætta störfum við 70 ára aldur. Þeir sem vilja vera virkir á vinnumarkaði áfram eiga að hafa kost á því ef vilji bæði launafólks og vinnuveitanda stendur til þess.

4.4 Lífeyristryggingar og lífeyrismál

Framsókn vill að lögð verði áhersla á að leiðrétta hlut eldra fólks sem er í lægstu tekjufundunum. Framsókn vill mæta þeim verst stöddu og horfir þá sérstaklega til húsnæðismála, en flestir þeir sem búa við bág kjör búa í mjög skuldsettu húsnæði eða greiða háa leigu. Skoða þarf möguleika á hlutdeildarlánnum fyrir eldra fólk. Í hópi eldri borgara eru einstaklingar sem hafa lágar tekjur og eiga erfitt með að ná endum saman og við því telur Framsókn að þurfi að bregðast.

Framsókn vill að almenna frítekjumarkið verði hækkað enda komi það sér best fyrir þá sem búa við lökustu kjörin. Almenna frítekjumarkið hefur verið óbreytt í langan tíma og því hefur skattbyrði lífeyrisþega stóraukist. Almenna frítekjumarkið verður að fylgja verðlagsþróun.

4.5 Samþætt þjónusta á heimili

Framsókn leggur áherslu á að góð samvinna sé á milli velferðarkerfis og heilbrigðiskerfis þegar kemur að heimaþjónustu og heimahjúkrun en þannig er hægt að tryggja samfellda og einstaklingsmiðaða þjónustu, eyða „gráum svæðum“ í þjónustu og gefa eldra fólk kost á að búa heima eins lengi og hægt er eftir því sem það vill og heilsa leyfir. Með því móti getur það haldið sjálfstæði sínu, reisu og virðingu.

Framsókn telur mikilvægt að halda áfram að tryggja nútímavæðingu þjónustunnar og aðgengi að henni með aukinni notkun á velferðartækni, rafrænni þjónustu, fjarþjónustu og upplýsingagáttum. Við tæknivæðinguna þarf að aðstoða þá sem ekki hafa náð að tileinka sér upplýsingatækni.

4.6 Dagdvalarrými og dvalarheimili

Framsókn vill að eldra fólk hafi greiðan aðgang að fjölbreyttri þjónustu í dagdvalarrýmum þegar þarf einstaklinga kalla á slíka þjónustu hvort sem um er að ræða félags- og tómstundastarf í dagúrræðum eða sérhæfðari þjónustu svo sem í hvíldarinnlögn búsetu í dvalarrými.

4.7 Hjúkrunarheimili

Framsókn leggur áherslu á að fjöldi hjúkrunarrýma í boði í hverju heilbrigðisumdæmi endurspegli þörf svæðisins fyrir rýmin og að biðtími eftir rými sé innan skynsamlegra viðmiða.

Framsókn telur skynsamlegt að taka upp nýtt fyrirkomulag um uppbyggingu hjúkrunarheimila í ljósi þeirra tafa sem orðið hafa á fjölmörgum uppbyggingarverkefnum og hraða uppbyggingu nýrra rýma í takt við þörf.

Framsókn vill að áfram verði lögð áhersla á að mæta aukinni hjúkrunarþyngd íbúa á hjúkrunarheimilum og tryggja góða einstaklingsmiðaða þjónustu.